

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

Warszawa, 11 lipca 2025 r.
znak sprawy: BM.zp.058.12.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 10176.

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 10176 złożoną przez grupę posłów na Sejm RP w sprawie roli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych w przeciwdziałaniu współczesnym zagrożeniom strategicznym, środowiskowym i biologicznym, przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w przedmiotowym piśmie.

1. Napływ produktów rolnych z Ukrainy.

a) Czy Ministerstwo dysponuje danymi dotyczącymi ilości, rodzaju i kierunków dystrybucji produktów rolnych pochodzących z Ukrainy, które w latach 2024-2025 zostały wprowadzone na rynek polski?

Ministerstwo dysponuje danymi na temat wymiany handlowej (import/eksport) towarami rolno-spożywczymi pomiędzy Polską a innymi państwami, w tym również z Ukrainą.

W 2024 r. wartość importu towarów rolno-spożywczych z Ukrainy do Polski była na poziomie około 1,56 mld EUR (6,71 mld zł), co oznaczało spadek r/r o 8%. Udział

artykułów rolno-spożywczych w całym imporcie z Ukrainy do Polski stanowił około 33%.

Udział Ukrainy w imporcie do Polski towarów rolno-spożywczych ogółem stanowił 4,4%. Spośród państw spoza UE, Ukraina jest drugim po Norwegii największym dostawcą towarów rolno-spożywczych na polski rynek.

Bilans handlowy w handlu rolno-spożywczym z Ukrainą jest ujemny, ale zmniejszył się o 4,4% do wartości - 599 mln EUR (z - 658,6 mln EUR w 2023 r.).

W 2024 r. z Ukrainy do Polski importowano głównie (pod względem wartości):

- olej słonecznikowy – wartość: 367,6 mln EUR (446,7 tys. ton), który stanowił 23,6% w wartości całego polskiego importu rolno-spożywczego z Ukrainy. Odnotowano wzrost wartości importu o około 3,8%, zaś wolumenu o 5,5% w porównaniu do 2023r,
- olej sojowy – wartość 225,8 mln EUR (282,4 tys. ton) udział 14,5%; wzrost wartości importu o ponad 27,2% a wolumenu o blisko 30%,
- makuchy sojowe – wartość 147,6 mln EUR (340,3 tys. ton) - udział 9,5%; wzrost wartości importu o około 24% a wolumenu o 14%,
- makuchy pozostałe (gł. słonecznikowe) – wartość 134,1 mln EUR (636,4 tys. ton) - udział 8,6%; spadek wartości importu o 17,8% a wolumenu o 7,7%,
- owoce zamrożone (gł. maliny i borówki) – wartość 73,5 mln EUR (32,6 tys. ton) - udział 4,7%; wzrost wartości importu o 13%, spadek wolumenu o blisko 17%,
- olej rzepakowy – wartość 62,5 mln EUR (71,2 tys. ton) - udział 4%; wzrost wartości importu o 25,6% i wolumenu o 20,2%,
- soki owocowe (gł. sok jabłkowy) – wartość 54,5 mln EUR (26,5 tys. ton) - udział 3,5%; ponad 2-krotny wzrost wartości importu, zaś wolumenu o 37,1%,
- soja (nasiona) – wartość 59,2 mln EUR (150 tys. ton) - udział 3,8%; spadek wartości importu o 0,9% i wzrost wolumenu o 2%.

Biorąc pod uwagę wolumen importu do Polski, to w 2024 r. z Ukrainy pochodziło: blisko 95% oleju sojowego 282,4 tys. ton), ponad 91% nasion soi (150 tys. ton), 80,2% oleju słonecznikowego (446,7 tys. ton), 80,8% makuchu słonecznikowego (636,4 tys.

ton), 41,2% oleju rzepakowego (71,5 tys. ton), 30,7% miodu (8,2 tys. ton), 26% jaj w skorupkach (7,9 tys. ton) oraz około 11,3% cukru białego (11,9 tys. ton).

W okresie I-IV 2025 r. (wg wstępnych danych) wartość importu towarów rolno-spożywczych z Ukrainy do Polski była na poziomie około 502,6 mln EUR (2,1 mld zł), co oznaczało wzrost r/r o 4,7%. Struktura towarowa importowanych z Ukrainy towarów rolno-spożywczych pozostaje analogiczna jak w 2024 r.

Szczegółowe dane dotyczące wymiany handlowej towarami rolno-spożywczymi pomiędzy Polską, a Ukrainą przekazujemy w załączonych zestawieniach tabelarycznych (Załącznik nr 1).

b) Czy MRiRW posiada informacje o liczbie przypadków stwierdzenia pozostałości pestycydów, mikotoksyn, GMO lub przekroczeń norm sanitarnych w tych produktach?

Towary rolno-spożywcze sprowadzane do Polski z Ukrainy muszą spełniać wymagania Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa żywności, w tym dotyczące najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości środków ochrony roślin (zgodnie z zapisami rozporządzenia (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniającego dyrektywę Rady 91/414/EWG). Rozporządzenie to określa wymagania także w odniesieniu do substancji czynnych wycofanych ze stosowania w Unii Europejskiej.

Kontrole graniczne towarów importowanych z państw trzecich, w tym z Ukrainy, pod kątem pozostałości środków ochrony roślin, wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna podległa Ministrowi Zdrowia.

W trosce o bezpieczeństwo konsumentów oraz wychodząc naprzeciw postulatom organizacji rolniczych, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi finansuje (w ramach zadań dotacji celowych) wykonywanie dodatkowych badań żywności importowanej, w tym z Ukrainy, pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. Próbkę pobierane są przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a następnie badane w laboratoriach Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego (w roku 2025 zaplanowano przebadanie łącznie 1000 próbek) oraz Instytutu Ochrony Roślin –

Państwowego Instytutu Badawczego (w roku 2025 zaplanowano przebadanie łącznie 500 próbek).

W ramach realizacji tego zadania w jednej próbce analizowanych jest od 509 do 621 substancji.

Poniżej przedstawiam szczegółowe zestawienie wyników badań za rok 2024 i badań wykonanych w I półroczu 2025 (stan do 15 czerwca 2025).

Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy przebadał 306 próbek pochodzących z kontroli żywności pochodzącej z Ukrainy. Obejmowały one świeże, mrożone i przetworzone owoce i orzechy (167), warzywa (5), nasiona strączkowe i oleiste (85) i zboża (49). W 150 próbkach nie stwierdzono pozostałości środków ochrony roślin. W 136 próbkach wykryto pozostałości poniżej najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP), a w pozostałych 20 próbkach stwierdzono przekroczenia NDP.

Do połowy roku 2025, w ramach tego samego zadania, do Instytutu przekazano 27 próbek pochodzących z transportów żywnościowych pochodzącej z Ukrainy: owoce i orzechy - 6 próbek (3 próbki malin i 3 orzechów włoskich); nasiona roślin strączkowych i oleistych (ciecierzyca, soczewica, groch, gorczyca, siemię lniane) – 17 próbek oraz 4 próbki produktów zbożowych (pszenica, kasza bulgur i kasza gryczana). W ośmiu (30%) przypadkach nie stwierdzono obecności żadnych pozostałości. W 16 próbkach wykryto pozostałości poniżej NDP, a w pozostałych 3 próbkach stwierdzono przekroczenia NDP.

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w 2024 roku przebadał 13 próbek produktów spożywczych pochodzących z Ukrainy. W 4 z nich nie wykryto pozostałości środków ochrony roślin, w 8 próbkach wykryte pozostałości nie przekraczały najwyższych dopuszczalnych poziomów, a w 1 próbce najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości zostały przekroczone. IOR-PIB zgodnie z harmonogramem w okresie od 1 stycznia do 16 czerwca 2025 r. nie przeprowadził przedmiotowych badań – badania zaplanowano na drugie półrocze 2025 r.

Należy podkreślić, że ww. wyniki dotyczą wyłącznie badań finansowanych ze środków Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Nie dają one obrazu o całości kontroli realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych jednym z zadań wykonywanych przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN) jest kontrola upraw na obecność GMO. Przedmiot, zakres i maksymalne liczby kontroli są określane corocznie w programie kontroli upraw GMO, opracowywanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Powyższe realizowane jest m.in. poprzez kontrole materiału siewnego gatunków roślin kukurydzy, rzepaku i soi. W 2024 roku z materiału siewnego pochodzącego z Ukrainy wprowadzonego do obrotu na teren Polski pobrano i przebadano 51 prób pod kątem obecności GMO. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych nie stwierdzono obecności organizmów genetycznie modyfikowanych w badanym materiale. Analizy materiału siewnego zostały wykonane w Laboratorium Badania GMO Centralnego Laboratorium w Toruniu Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORiN).

Ponadto należy wskazać, że sprawozdanie z kontroli upraw przeprowadzanych w danym roku jest sporządzane w układzie rocznym zgodnie z art. 49m ww. ustawy. Na dzień 18 czerwca 2025 r. GIORiN nie posiada pełnych danych z kontroli w tym zakresie. Sprawozdanie będzie dostępne po zakończeniu bieżącego roku.

Do kompetencji podległej Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Inspekcji Weterynaryjnej (IW) należy m.in. przeprowadzanie kontroli urzędowych przesyłek żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz pochodzących z krajów trzecich. Analiza dostępnych danych dotyczących importu z Ukrainy wskazuje, że:

- towary podlegające nadzorowi IW, importowane z Ukrainy, nie są towarami o stwierdzanym wyższym ryzyku pod kątem bezpieczeństwa żywności w porównaniu do analogicznych kategorii towarów importowanych z innych krajów trzecich. Biorąc pod uwagę wyniki weterynaryjnych kontroli granicznych, przeprowadzone przez państwa członkowskie UE w okresie 01.02.2024 - 31.01.2025, Komisja Europejska nie zdecydowała się na podwyższenie częstotliwości kontroli fizycznych dla przesyłek

z Ukrainy w żadnej kategorii kontrolowanych towarów (towary w żadnej z tych kategorii nie przekroczyły uśrednionego progu odrzuceń dla wszystkich państw w danej kategorii). Powyższe dotyczy przesyłek towarów pochodzenia zwierzęcego;

- oprócz kontroli i pobierania próbek w ramach odpowiednich planów monitorowania pozostałości substancji farmakologicznie czynnych, leków weterynaryjnych oraz zanieczyszczeń biologicznych w żywności i paszach, wynikających z przepisów krajowych i unijnych, IW prowadzi również dodatkowy program monitoringu dla produktów i pasz z Ukrainy, Rosji i Białorusi. W konsekwencji produkty z tych krajów poddawane są badaniom laboratoryjnym z większą częstotliwością niż pozostałe.

W 2024 r. otrzymano 2 wyniki niezgodne dla produktów żywności pochodzenia zwierzęcego z Ukrainy - powodem było wykrycie *Salmonella Typhimurium* oraz przekroczenie poziomu kokcydiostatyków w mięsie drobiowym. W 2024 r. na teren UE z Ukrainy zostało wprowadzonych 71 060,55 ton produktów do spożycia przez ludzi (dane z polskich punktów kontroli granicznej).

W okresie 1 stycznia - 23 czerwca 2025 r. otrzymano 1 wynik niezgodny dla żywności pochodzenia zwierzęcego z Ukrainy - powodem było wykrycie pozostałości nitroimidazoli w jajach. W okresie 1 stycznia - 23 czerwca 2025 r. na teren UE z Ukrainy zostało wprowadzonych 51 449,8 ton produktów do spożycia przez ludzi (dane z polskich punktów kontroli granicznej).

Ponadto w 2024 r. otrzymano 19 wyników niezgodnych dla pasz z Ukrainy:

- pestycydy – oznaczanie zawartości: 2 próbki;
- GMO – wykrywanie organizmów i oznaczanie zawartości: 8 próbek;
- mikotoksyny – oznaczanie zawartości: 1 próbka;
- *Salmonella*: 4 próbki;
- glifosat – oznaczanie zawartości: 2 próbki.
- dioksyny i PCB: 2 próbki.

W 2024 r. na teren UE z Ukrainy zostało wprowadzonych 679 416,1 ton pasz pochodzenia roślinnego (dane z polskich punktów kontroli granicznej).

W okresie 1 stycznia - 23 czerwca 2025 r. otrzymano 3 wyniki niezgodnych dla pasz z Ukrainy:

- Salmonella: 2 próbki,
- GMO – wykrywanie organizmów i oznaczanie zawartości: 1 próbka.

W okresie 1 stycznia - 23 czerwca 2025 r. na teren UE z Ukrainy zostało wprowadzonych 763 257,9 ton pasz pochodzenia roślinnego (dane z polskich punktów kontroli granicznej).

Kontrole urzędowe są przeprowadzane zgodnie z analizą ryzyka i ich częstotliwość oraz intensywność regulują przepisy, umożliwiające modyfikacje procedur adekwatnie do ryzyka.

Przesyłki z Ukrainy stanowią większość towarów kontrolowanych przez polskie punkty weterynaryjnej kontroli granicznej – przykładowo 65% produktów do spożycia przez ludzi oraz 80% pasz w maju 2025 r. Mając na względzie sumę przesyłek odrzuconych przez polskie punkty kontroli granicznej na podstawie nieprawidłowości w kontrolach fizycznych:

- 12 wszystkich przesyłek żywności, w tym 2 z Ukrainy w 2024 r.
- 7 wszystkich przesyłek żywności, w tym 2 z Ukrainy w 2025 r.
- 77 wszystkich przesyłek pasz, w tym 74 z Ukrainy w 2024 r.
- 6 wszystkich przesyłek pasz, w tym 5 z Ukrainy w 2025 r.

Na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka i po uwzględnieniu struktury importu należy uznać dodatkowy program monitoringu produktów z Ukrainy, Rosji i Białorusi za wystarczający. Ponadto, Główny Lekarz Weterynarii opracowuje każdego roku Plan Urzędowej Kontroli Pasz (PUKP), który kompleksowo obejmuje zagadnienia dotyczące nadzoru sprawowanego przez organy IW nad sektorem paszowym. Do opracowywania PUKP przeprowadza się analizę ryzyka występowania zagrożeń przy uwzględnieniu informacji uzyskanych w ramach przeprowadzonych inspekcji i badań kontrolnych z lat poprzednich. W PUKP uwzględniono konieczność przeprowadzenia badań laboratoryjnych próbek pasz w kierunku oceny zawartości składników pokarmowych, zawartości dodatków paszowych i substancji

niepożądanych/zabronionych. Badania te mają na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa i odpowiedniej jakości wytwarzanych, wprowadzanych do obrotu i stosowanych w żywieniu zwierząt pasz.

W ramach prowadzonej przez IW urzędowej kontroli pasz od 1 stycznia 2024 r. do dnia 25 czerwca 2025 r. przeprowadzono 820 analiz laboratoryjnych próbek pasz, pochodzących z terytorium Ukrainy w kierunku obecności: pestycydów, mikotoksyn, GMO. W tym zakresie stwierdzono 12 próbek niezgodnych, z czego 11 dotyczyło stwierdzenia obecności pestycydów, a 1 dotyczyła GMO (modyfikacja dopuszczona do stosowania w UE).

Podległa Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (dalej: IJHARS), na mocy art. 17 ust. 1 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (1), przeprowadza graniczną kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich UE oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z państw trzecich mogą być dopuszczone do obrotu w rozumieniu przepisów prawa celnego, pod warunkiem przeprowadzenia kontroli jakości handlowej przez właściwe organy IJHARS, o czym stanowi art. 10 ust. 1 ustawy (1).

Pojęcie jakości handlowej zostało wyjaśnione w art. 3 pkt 5 ustawy (1) i oznacza ono cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania – nieobjęte jednak innymi wymaganiami: sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Granicznej kontroli w zakresie jakości handlowej podlegają artykuły rolno-spożywcze przeznaczone wyłącznie na cele spożywcze wyszczególnione w rozporządzeniu w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (2). Kontrole te są obowiązkowe i ich liczba zależy od ilości wpływających zgłoszeń od importerów.

Dane w zakresie przeprowadzonych przez IJHARS kontroli (w tym o kontrolach przeprowadzonych w ciągu ostatnich 5 lat, podmiotach kontrolowanych i wynikach tych kontroli) są gromadzone i przetwarzane w centralnym rejestrze podmiotów działających na rynku artykułów rolno-spożywczych, zwanym „centralnym rejestrem” na mocy art. 12a ustawy (1). Rejestr ten nie obejmuje informacji o kierunkach dystrybucji produktów rolno-spożywczych, w tym pochodzących z Ukrainy.

IJHARS pobiera próbki do badań laboratoryjnych w zakresie pozostałości pestycydów wyłącznie w przypadku kontroli produktów rolnictwa ekologicznego. W 2024 r. w zakresie kontroli produktów ekologicznych importowanych z Ukrainy inspektorzy pobrali 32 próbki do badań laboratoryjnych pod kątem pozostałości pestycydów, natomiast w 2025 r. - 3 próbki. W badanych próbkach nie stwierdzono pozostałości pestycydów.

Należy wskazać, że w produkcji ekologicznej nie stosuje się chemicznych pestycydów i nawozów, a produkty ekologiczne przed importem podlegają kontroli i certyfikacji prowadzonej przez jednostki certyfikujące na Ukrainie, które są upoważniane przez Komisję Europejską do prowadzenia tej kontroli na zgodność z przepisami UE w zakresie produkcji ekologicznej.

Jednocześnie należy wskazać, że badania dotyczące obecności mykotoksyn, GMO oraz przekroczenia norm sanitarnych nie leżą w kompetencji IJHARS. Zgodnie z art. 2 pkt 4 ustawy (1), przepisy tej ustawy nie dotyczą wymagań zdrowotnych, sanitarnych, weterynaryjnych i fitosanitarnych odnoszących się do artykułów rolno-spożywczych określonych w odrębnych przepisach.

c) Jakie zmiany w procedurach kontroli granicznej i wewnętrznej zostały wdrożone, aby zapewnić jakość i bezpieczeństwo tych towarów?

Graniczna kontrola fitosanitarna towarów pochodzenia roślinnego, importowanych na terytorium Unii Europejskiej z państw trzecich, prowadzona jest na podstawie art. 72 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 228/2013, (UE) nr 652/2014 i (UE) nr 1143/2014 oraz uchylającego dyrektywy Rady

69/464/EWG, 74/647/EWG, 93/85/EWG, 98/57/WE, 2000/29/WE, 2006/91/WE i 2007/33/WE.

Celem granicznej kontroli fitosanitarnej towarów pochodzenia roślinnego jest weryfikacja, czy wwożone spoza Unii Europejskiej przesyłki spełniają unijne wymogi fitosanitarne (w tym, czy są zaopatrzone w wymagane dokumenty poświadczające ich stan fitosanitarny oraz czy są wolne od agrofagów mogących stwarzać zagrożenie fitosanitarne dla Unii Europejskiej).

Większość świeżych owoców i warzyw oraz zbóż przeznaczonych do siewu, wprowadzanych na terytorium UE przez polskie punkty kontroli granicznej jest sklasyfikowanych w przepisach Unii Europejskiej jako towary niskiego ryzyka fitosanitarne, których przesyłki podlegają każdorazowo kontroli dokumentacji i – w określonym procencie – kontroli identyfikacyjnej i kontroli bezpośredniej (zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, co najmniej 1% przesyłek musi zostać poddany pełnej granicznej kontroli fitosanitarnej).

Pismem z 30 marca 2023 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa zlecił Wojewódzkim Inspektorom w Rzeszowie i Lublinie każdorazowe pobieranie próbek do badań laboratoryjnych z przesyłek pochodzących z Ukrainy zbóż do siewu, regulowanych pod względem fitosanitarnym. Pismem z 3 kwietnia 2024 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa dodatkowo zalecił monitoringowe pobieranie prób do badań laboratoryjnych z przesyłek świeżych warzyw nie wykazujących objawów wskazujących na podejrzenie porażenia przez agrofagi kwarantannowe dla Unii Europejskiej, wprowadzanych z państw trzecich do Unii Europejskiej przez polskie punkty wwozu, w szczególności z ukierunkowywaniem na asortyment o znaczącej liczbie przesyłek w danym okresie.

Obowiązywanie zaleceń zostało przedłużone na rok 2025.

Główny Lekarz Weterynarii już w 2022 roku w związku z docierającymi sygnałami dotyczącymi możliwości przywozu na terytorium Polski materiałów pochodzenia roślinnego z terytorium Ukrainy, które deklarowane były na odprawie granicznej jako przeznaczone na cele „techniczne”, utworzył elektroniczny system powiadamiania terenowych jednostek Inspekcji Weterynaryjnej o takich zdarzeniach. Celem

utworzenia systemu było zapobieżenie sytuacjom nieuprawnionego wykorzystania przedmiotowych materiałów do użytku paszowego.

Jednocześnie Główny Lekarz Weterynarii polecił, aby w przypadku wykrycia nieuprawnionego użycia surowców importowanych jako „techniczne” do celów paszowych, podjęto działania zmierzające do wycofania z obrotu paszy wyprodukowanej z użyciem takich składników. Dodatkowo zobowiązano powiatowych lekarzy weterynarii, aby w każdym przypadku potwierdzenia takich nieprawidłowości, informować organy ścigania. Wzrost liczby przesyłek zbóż z Ukrainy postawił także przed IW dodatkowe wyzwania związane ze sprawowanym nadzorem nad produkcją pasz i stał się istotnym czynnikiem analizy ryzyka, który jest brany pod uwagę podczas planowania kontroli oraz pobierania próbek pasz (w szczególności w kierunkach oznaczania: mikotoksyn, pestycydów, PCB czy Salmonella). Odpowiednio do tego stanu rzeczy uległy zmianie proporcje w ilościach pobieranych próbek pasz w ramach monitoringu w poszczególnych powiatach. Polecono, aby powiatowi lekarze weterynarii dokonywali ustaleń dotyczących czy i w jakiej ilości wykorzystywane są w wytwórniach pasz jako materiały paszowe surowce roślinne importowane z Ukrainy. Wiedza ta jest wykorzystywana przy typowaniu materiału badawczego i miejsca pobrania próbek pasz.

Równocześnie, w roku 2023 w związku z potrzebą intensyfikacji działań na rzecz bezpieczeństwa produktów żywnościowych podjęto decyzję o przebadaniu dodatkowych próbek pasz – roślinnych materiałów paszowych, importowanych z państw trzecich, pod kątem pozostałości środków ochrony roślin, w tym glifosatu.

Przedmiotowy program badawczy był prowadzony także w roku 2024 i Główny Inspektorat Weterynarii zadeklarował gotowość do jego kontynuacji w roku 2025.

IJHARS przeprowadza graniczną kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich UE oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym na mocy art. 17 ust. 1 ustawy (1).

Na przejściach granicznych PL-UA zapewniona jest całodobowa kontrola oraz bieżące monitorowanie przepływu towarów.

Zgodnie z art. 23 ustawy (1), kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i transportu tych artykułów ma na celu sprawdzenie, czy:

- artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta – deklaracją jakościową może być, np. specyfikacja produktu, atest jakościowy lub też oznakowanie produktu,
- artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej,

Kontrola obejmuje co najmniej jedną z następujących czynności:

- sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,
- sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu,
- oględziny artykułu rolno-spożywczego,
- pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych,
- ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego.

O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej.

W przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych pochodzących z importu, wojewódzki inspektor JHARS wydaje decyzję zakazującą wprowadzenia ich do obrotu, zgodnie z art. 30 ustawy (1). Taka decyzja podlega rygorowi natychmiastowej wykonalności.

Niezależnie od działań prewencyjnych, organy JHARS są upoważnione również do stosowania sankcji administracyjnych w postaci kar pieniężnych, o których mowa

w art. 40a ustawy (1), tj. za wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych nieodpowiadających jakości handlowej lub zafałszowanych.

Dodatkowo, uprzejmie informuję, iż wprowadzono cyfryzację do procedur związanych z kontrolą graniczną. Od 15 lipca 2024 roku przedsiębiorcy mogą składać elektroniczne wnioski o graniczne dokumenty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych za pośrednictwem serwisu Single Window, administrowanego przez Krajową Administrację Skarbową (KAS). Usługa ta umożliwia m.in. śledzenie etapów obsługi wniosku oraz otrzymywanie wyników kontroli granicznej w formie elektronicznej, co usprawnia proces importu i eksportu towarów.

d) Czy planowane są ograniczenia importu lub mechanizmy rekompensat dla polskich producentów w obliczu spadku cen skupu wywołanego niekontrolowanym importem?

Od połowy kwietnia 2023 r. obowiązuje krajowy zakaz importu do Polski z Ukrainy najbardziej wrażliwych produktów, tj. pszenicy, kukurydzy, rzepaku oraz słonecznika, a od połowy września 2023 r., również niektórych produktów ich przetwórstwa takich jak otręby, śruty, makuchy czy mąka pszenna. Przepisy obowiązują bezterminowo (rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 września 2023 r. w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych, Dz. U. poz. 1898). Szczegółowy wykaz towarów objętych zakazem jest określony w załączniku do rozporządzenia. Możliwy jest jedynie tranzyt ww. produktów z Ukrainy przez terytorium naszego kraju, który kończy się poza terytorium Polski lub w portach bałtyckich.

Od 6 czerwca br. zostały przywrócone zasady importu z Ukrainy, które obowiązywały w latach 2014-2022 na mocy Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina. Tym samym zostały przywrócone kontyngenty taryfowe na ponad 30 wrażliwych produktów z Ukrainy oraz system cen wejścia dla części owoców i warzyw, chroniący przed importem po zbyt niskich cenach. 30 czerwca Komisja Europejska ogłosiła zakończenie negocjacji z Ukrainą w sprawie przeglądu warunków handlu na podstawie art. 29 Układu o stowarzyszeniu. Projekt porozumienia nie został jeszcze przekazany. Z informacji Komisji wynika, że porozumienie przewiduje wzrost kontyngentów taryfowych w dostępie do rynku UE i Ukrainy, dalszą redukcję ceł ukraińskich na unijne towary rolne, bilateralna klauzulę ochronną, a także będzie powiązane z

zobowiązaniem Ukrainy do dostosowania w ciągu 3 lat swoich przepisów do unijnych wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt, pestycydów i leków weterynaryjnych.

Obecne uwarunkowania zapewniają wyższy poziom ochrony celnej rynku rolnego UE niż środki ATM, które wygasły z dniem 5 czerwca.

Niższe ceny zbóż na polskim rynku nie są spowodowane importem z Ukrainy, ponieważ obowiązuje zakaz importu tych produktów z Ukrainy. Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że od stycznia do kwietnia 2025 r. zaimportowano do Polski o 24% mniej zbóż niż w analogicznym okresie 2024 r. (tj. 291,9 tys. ton w porównaniu do 383 tys. ton). Obecnie ceny zbóż pozostają niskie na całym świecie z uwagi m.in. na zbliżające się żniwa na półkuli północnej, konkurencyjne ceny zbóż w eksporcie światowym oferowane przez Rosję i Ukrainę, a także przewidywaną, dużą podaż zbóż w nadchodzącym sezonie. Niestabilna sytuacja światowa również znajduje odzwierciedlenie w cenach zbóż.

Aktualnie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie przewiduje wprowadzenia rekompensat z tytułu spadku cen produktów rolnych. Pomoc finansowa dla rolników w formie rekompensat lub dopłat podlega regułom unijnym dotyczącym pomocy państwa. Komisja Europejska nadzoruje, aby takie działania nie zaburzały konkurencji ani nie tworzyły nieuczciwej przewagi na rynku wewnętrznym UE. Wsparcie musi być zgodne z przepisami Wspólnej Polityki Rolnej, która reguluje m.in. sposoby stabilizacji rynku i pomocy rolnikom. Aktualnie, ceny pszenicy i kukurydzy w Polsce (drugi tydzień czerwca br., Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW) są wyższe w porównaniu z cenami na europejskiej giełdzie MATIF. Są także wyższe bądź porównywalne z cenami u tak dużych unijnych producentów zbóż jak Francja, Niemcy czy Rumunia.

Poza tym sztuczne utrzymywanie wysokich cen m.in. zbóż i rzepaku na rynku krajowym, w sytuacji spadku cen na rynkach międzynarodowych, mogłoby negatywnie wpłynąć na konkurencyjność polskiego eksportu tych produktów i go znacząco ograniczyć.

2. Umowa UE-MERCOSUR.

a) Czy MRiRW przeprowadziło analizę skutków społeczno-gospodarczych i środowiskowych planowanej umowy UE-MERCOSUR dla polskiego rolnictwa?

Opracowana przez MRiRW informacja nt. umowy UE-Mercosur z punktu widzenia potencjalnego wpływu i skutków dla polskiego sektora rolnego została udostępniona członkom Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu RP przed posiedzeniem 20 maja 2025 r.

Przewidujemy, że z perspektywy Polski umowa UE-Mercosur może mieć potencjalnie negatywne skutki pośrednie przede wszystkim w sektorach mięsa drobiowego i mięsa wołowego. Eksport z Polski tych produktów mógłby być wypierany z rynków innych państw członkowskich UE przez asortyment z państw Mercosur. Zagrożeniem bezpośrednim dla polskiego sektora tytoniowego może być naszym zdaniem przewidziana umową liberalizacja tytoniu nieprzetworzonego. Ryzyko znaczącego negatywnego wpływu umowy UE-Mercosur jest mniejsze z punktu widzenia sektorów: wieprzowiny (mięso wieprzowe z krajów Mercosur nie jest dopuszczone na rynek UE z uwagi na unijne przepisy dotyczące wymogów weterynaryjnych i fitosanitarnych (SPS) tj. brak uzgodnionych świadectw zdrowia i zatwierdzonych zakładów na eksport), cukru (umowa zakłada zniesienie cła na cukier surowy do rafinacji wewnątrz kontyngentu taryfowego już przyznanego Brazylii w ramach WTO i wykorzystywanego przez nią, a poza tym przewidziana jest relatywnie niewysoka kwota dla Paragwaju), kukurydzy (rynek UE jest już teraz całkowicie otwarty – zerowa stawka celna – na import kukurydzy ze wszystkich krajów trzecich, w tym z Mercosur). Z drugiej strony umowa mogłaby w pewnym stopniu zwiększyć możliwości eksportowe dla polskiej branży mleczarskiej, ogrodniczej czy produktów przetworzonych do krajów Mercosur.

b) Czy Ministerstwo ocenia wpływ importu produktów rolnych z Ameryki Południowej (np. wołowiny, drobiu, soi, cukru trzcinowego) na konkurencyjność polskiego sektora rolnego?

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako pierwsze zanegowało kontrowersyjną umowę handlową pomiędzy UE, a Mercosur (Brazylia, Argentyna, Paragwaj, Urugwaj i Boliwia), zwracając uwagę przede wszystkim na naruszenie zasad konkurencyjności europejskich producentów, w tym polskich rolników. Co może skutkować wyparciem ich z rynku na rzecz dostawców żywności państw członkowskich Mercosur.

Zdaniem MRiRW oferowana liberalizacja ceł w dostępie do rynku Unii Europejskiej jest w niektórych sektorach zbyt daleko idąca. Powodować może ryzyko wypierania

polskich produktów rolno-spożywczych z rynków UE przez produkty przywożone z państw Mercosur. Negatywne skutki proponowanych rozwiązań, wobec których protestują rolnicy w Polsce, Brukseli i Francji, dotkną wielu segmentów produkcji rolno-spożywczej, a w szczególności branży mięsnej (drobiu i wołowiny) oraz producentów cukru i etanolu.

Ponadto, Ministerstwo wskazuje również na różnice w standardach produkcji między krajami Mercosur a Unią Europejską, zwłaszcza w zakresie stosowania pestycydów i ochrony środowiska, co również może prowadzić do nierównej konkurencji dla polskich rolników .

MRiRW podkreśla, że proponowane mechanizmy ochrony rynku UE przed nadmiernym importem są trudne do uruchomienia i nie w pełni uwzględniają specyfikę sektora rolnego.

Kraje Mercosur są trzecim co do wielkości eksporterem żywności na świecie (za UE i Stanami Zjednoczonymi). Dla przykładu w zakresie upraw polowych kraje Mercosur są dużymi producentami i eksporterami zbóż, roślin oleistych, cukru oraz tytoniu.

Polska jest również dużym producentem wielu produktów rolno-spożywczych, co oznacza, że w celu zbilansowania rynku i zachowania jego stabilności musi eksportować nadwyżki tych produktów.

Produkty takie jak wołowina, drób, soja czy cukier trzcinowy z Ameryki Południowej są często tańsze ze względu na różnice klimatyczne, koszty produkcji i subsydia, co może wywierać presję cenową na polskich producentów.

W przypadku rynku cukru, w celu zbilansowania nadwyżek, Polska musi eksportować ok. 600-700 tys. ton cukru rocznie. Jednocześnie Brazylia jest największym producentem i eksporterem cukru na świecie. Zwiększony przywóz taniego cukru z krajów Mercosur, w tym głównie z Brazylii, stanowi konkurencję dla produkcji w UE, w tym także w Polsce. Niemniej jednak, trzeba pamiętać, że przywóz poza preferencyjnymi kontyngentami do UE cukru m.in. z Brazylii, jest objęty wysokimi cłami.

W 2024 r. Polska zaimportowała 3,49 mln ton śruty sojowej na potrzeby paszowe. Import pochodził głównie z Argentyny (1,7 mln ton) i Brazylii (1,3 mln ton). W Polsce prowadzone są działania na rzecz rozwoju rynku upraw roślin wysokobiałkowych, co ma pozwolić na zmniejszenie uzależnienia od importu surowców białkowych do produkcji pasz.

Ministerstwo aktywnie uczestniczy w konsultacjach dotyczących umowy z Mercosur, zgłaszając swoje obawy i postulaty w celu ochrony polskiego sektora rolnego. Ministerstwo prowadzi starania o zablokowanie podpisania umowy UE-Mercosur.

c) Jakie działania Polska podejmuje w ramach Rady UE, by zablokować lub renegocjować zapisy umowy, które mogą uderzyć w interesy krajowych rolników?

Zgodnie z obowiązującym podziałem kompetencji MRiRW nie ma roli wiodącej w prezentacji na forum UE stanowiska Rządu RP w sprawie umowy UE-Mercosur ani w uzgadnianiu z innymi państwami członkowskimi stanowisk rządowych w tej sprawie. Działania MRiRW mają w tym obszarze funkcję wspierającą względem Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Rozwoju i Technologii, który kompetencyjnie odpowiada za ten obszar.

Uwzględniając ww. uwarunkowania i podział kompetencji, prezentowałem nasze zastrzeżenia do umowy UE-Mercosur m.in. w czasie rozmowy z komisarzem ds. handlu M. Šefčovičem w lutym 2025 r. oraz w rozmowach ze swoimi odpowiednikami z państw członkowskich UE. Najwięcej rozmów odbyło się z minister Francji A. Genevard – 22 listopada 2024 r., 25 lutego 2025 r., 16-17 czerwca 2025 r. oraz 25 czerwca 2025 r., w czasie których obie strony potwierdziły sprzeciw wobec umowy UE-Mercosur oraz zapowiedziały kontynuację współpracy. Razem z Francją opowiadamy się za uwzględnieniem w umowie UE-Mercosur odpowiednich mechanizmów ochronnych dostosowanych do specyfiki sektora rolnego. Podobne stanowiska do Polski i Francji mają także ministrowie rolnictwa Węgier i Austrii. Poważne zastrzeżenia do umowy z Mercosurem zgłaszane są też przez Rumunię, Włochy, Holandię oraz Belgię. Z kolei szereg innych krajów członkowskich, takich jak Hiszpania i Portugalia, Szwecja, Finlandia, Niemcy, Czechy prezentuje silne wsparcie dla szybkiego zatwierdzenia i wejścia w życie umowy.

MRiRW podejmowało też inne działania, nie dotyczące wprost procedury przyjmowania umowy UE-Mercosur, ale istotne z punktu widzenia przeciwdziałania jej negatywnym skutkom i ważne dla ochrony interesów rolnictwa w negocjacjach handlowych.

Występując w roli prezydencji w Radzie ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (AGRIFISH), zorganizowałem dwie debaty dotyczące kwestii rolnych związanych z handlem. W toku tych debat prezydencja polska zgłosiła dwie inicjatywy. Po pierwsze, zgłosiliśmy propozycję przygotowania przez Komisję Europejską analizy wszystkich preferencji udzielonych przez UE krajom trzecim w dostępie do rynku rolnego UE. Taka analiza pozwoliłaby umieścić umowę UE-Mercosur w szerszym kontekście już udzielonych krajom trzecim preferencji i uwypuklić skumulowany efekt tych umów. Po drugie, zaproponowaliśmy państwom członkowskim UE wspólne opracowanie listy zasad, którymi powinny się kierować instytucje UE w relacjach handlowych z krajami trzecimi w obszarze handlu rolnego: konieczność sporządzania analiz wpływu, przestrzeganie zasady wzajemności, konieczność mechanizmów ochronnych i dostosowania importowanych towarów do unijnych standardów produkcji, także w zakresie zrównoważonego rozwoju. Komisja Europejska nie podjęła ww. inicjatyw. Wielu ministrów rolnictwa wyraziło zainteresowanie, ale szereg krajów (Szwecja, Dania, Holandia, Niemcy, Czechy, Estonia, Finlandia) wyraziło sceptycyzm. Kraje te tradycyjnie priorytetowo traktują wolny handel i otwieranie nowych rynków, a mniejsze znaczenie przywiązują do ochrony sektora rolnego. Niemniej jednak, ta praca wykonana przez polską prezydencję będzie stanowić punkt odniesienia dla kolejnych prezydencji i być może będzie można powrócić do naszych postulatów w bardziej sprzyjających warunkach.

MRiRW popiera ponadto koncepcję utworzenia specjalnego funduszu dla zrekompensowania ewentualnych strat w przypadku nadmiernego importu z krajów Mercosur na skutek wejścia w życie umowy. Jednocześnie zgłaszamy postulat, aby fundusz obejmował również pośrednie straty producentów rolnych. Chodzi o straty związane z wypieraniem produktów jednego państwa członkowskiego z rynków innych państw członkowskich UE przez żywność przywożoną z krajów Mercosur. Postulat ten był prezentowany podczas ww. lutowego spotkania ministra Siekierskiego z komisarzem Šefčovičem.

3. Susza i zmiany klimatyczne.

a) Czy MRiRW posiada aktualizowaną mapę regionów Polski najbardziej zagrożonych suszą rolniczą i deficytem wód opadowych?

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB na 2025 rok umowę na realizację zadania pn. "System monitoringu suszy w Polsce".

Na podstawie ww. umowy Instytut przekazuje Ministerstwu komunikaty dotyczące wystąpienia warunków suszy rolniczej w Polsce. Informacje do wyznaczenia klimatycznego bilansu wodnego są przekazywane w okresach sześciodekadowych od 21 marca do 30 września 2025 roku.

Przekazuję w załączeniu (załącznik nr 2) aktualne informacje oraz mapy dotyczące regionów zagrożonych suszą rolniczą i deficytem wód opadowych.

Mapy Klimatycznego Bilansu Wodnego obrazujące obszary, na których wystąpiły straty spowodowane suszą w uprawach uwzględnionych w ustawie o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w Polsce, dostępne są na stronie internetowej Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego pod linkiem: <https://susza.iung.pulawy.pl/kbw>

b) Jakie środki finansowe zostały uruchomione w ramach WPR i krajowych programów na rozwój retencji wodnej, melioracji i mikroretencji?

Działania, które bezpośrednio wpływają na poprawę retencji wodnej w krajobrazie rolniczym, zaprojektowane są w ramach wsparcia realizowanego ze środków Wspólnej Polityki Rolnej, tj. w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) oraz Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027). Ponadto MRiRW zaprojektowało działania, które są realizowane w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

Podstawowym instrumentem w zakresie zapobiegania ekstremalnym zjawiskom atmosferycznym w rolnictwie w ramach PROW 2014-2020 jest poddziałanie 5.1 „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie

skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”.

O przyznanie pomocy w ramach poddziałania 5.1. mogły ubiegać się spółki wodne lub związki spółek wodnych, w których:

- więcej niż połowę członków stanowią rolnicy, posiadający grunty rolne, albo
- do rolników należy więcej niż połowa zmeliorowanych gruntów rolnych objętych działalnością tej spółki.

Zakres operacji obejmował zakup sprzętu do utrzymywania urządzeń melioracyjnych. W ramach poddziałania kosztami kwalifikowalnymi objęto też prace związane z budową lub przebudową urządzeń melioracyjnych, aby spełniały funkcje nawadniająco-odwadniające, chroniąc tym samym grunty rolne przed powodzią i suszą, z uwzględnieniem zwiększenia retencjonowania wody. Pomoc można było uzyskać w ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy, m.in. na budowę, przebudowę lub remont progu piętrzącego, zastawki oraz przepustu z piętrzeniem.

Pomoc przyznawano i wypłacano do wysokości limitu, który w okresie realizacji programu wynosił 1 000 000 zł na beneficjenta.

Od 2017 r. przeprowadzono 8 naborów wniosków, w ramach których spółki wodne złożyły 581 wniosków na kwotę 256 mln zł. Zawarto 374 umowy na kwotę 164 mln zł.

Ponadto w celu wsparcia gospodarstw rolnych w zakresie gospodarowania wodą realizowane jest poddziałanie 4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” – typ operacji „Scalanie gruntów”.

Celem scalenia gruntów jest tworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu.

W ramach tego typu operacji preferowane są operacje, w ramach których przewidziano wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej.

Łącznie złożono 234 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę 2 189 936 394 zł. Podpisano 185 umów na kwotę 1 883 738 172 zł.

Realizacja scaleń gruntów kontynuowana jest również w PS WPR 2023-2027 w ramach interwencji I.10.8 „Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym”. W ramach tej interwencji preferowane są operacje uwzględniające m.in. inwestycje przyczyniające się do zwiększenia retencji wodnej na gruntach rolnych, tj.:

- tworzenie lub odtworzenie śródpolnych oczek wodnych lub zachowanie istniejących mokradeł;
- budowa lub przebudowa:
 - małych zbiorników wodnych (o łącznej powierzchni co najmniej 500 m²);
 - istniejących urządzeń melioracji wodnych oraz innych urządzeń wodnych w celu zmiany ich funkcji, tj. zmiany funkcji urządzeń melioracji z odwadniających na nawadniająco-odwadniające.

Jednocześnie ustawowo rozszerzono zakres zagospodarowania poscaleniowego o budowę lub przebudowę urządzeń wodnych mających na celu zwiększenie retencji wód, co oznacza, że inwestycje będą mogły stanowić koszt kwalifikowalny w ramach tej interwencji.

Preferowane są również operacje, w ramach których przewidziano zachowanie lub wyznaczanie pasów ochronnych o charakterze zakrzewień lub zadrzewień śródpolnych czy wyznaczenie strefy buforowej (w tym wzdłuż cieków wodnych).

Do 25 maja 2025 r. w ramach tej interwencji złożono 23 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę przeszło 362 mln zł (62% dostępnej alokacji środków).

Ponadto pod koniec 2021 r., w ramach tzw. wsparcia w okresie przejściowym, do PROW 2014-2020 wprowadzono wsparcie finansowe na operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi”, w ramach poddziałania 4.3 „Wsparcie na inwestycje

związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa”. Wsparcie ukierunkowane jest na zwiększanie retencji oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w zlewniach rolniczych.

Propozycja skierowana jest do dwóch grup beneficjentów. Pierwszą stanowi Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP), które może realizować inwestycje w zakresie budowy, przebudowy urządzeń wodnych lub budowli hydrotechnicznych na ciekach wodnych naturalnych albo sztucznych. Wnioskodawca mógł ubiegać się o wsparcie do 10 mln zł na operację, która została pozytywnie zaopiniowana przez powołany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zespół opiniodawczo-doradczy. Ocena ekspertów była przeprowadzana w kontekście wpływu inwestycji na środowisko oraz poprawę stosunków wodnych na terenach użytkowanych rolniczo. Inwestycje, które znajdują się na liście, zostały również wskazane do realizacji w ramach kluczowych, strategicznych dokumentów planistycznych kraju, m.in. w Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy czy Programie Przeciwdziałania Niedoborowi Wody. Ponadto poddano je strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Druga grupa obejmuje gminy. W tym przypadku wsparcie przeznaczono na budowę lub przebudowę otwartych zbiorników retencyjnych o powierzchni nieprzekraczającej 5000 m² oraz głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu, które będą gromadziły nie tylko wody opadowe i roztopowe, ale będą mogły dodatkowo korzystać z wód gruntowych i wód płynących, np. w rowach melioracyjnych. Dodatkowo za koszty kwalifikowalne, obejmujące infrastrukturę towarzyszącą, uznano m.in. koszty urządzania stref buforowych (ekotonowych), służących redukcji zanieczyszczeń spływających do zbiornika, urządzania wodopojów o łagodnym pochyleniu zejścia dla zwierząt (dzikich) do wody, umocnienia wlotów i wylotów, upustów, przelewów, przewalów. Inwestycja mogła być zrealizowana w miejscowości należącej do gminy wiejskiej, gminy miejsko-wiejskiej (z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców), gminy miejskiej (z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców). Maksymalna kwota dofinansowania wynosi 500 tys. zł na operację (bez limitu na gminę).

Nabory wniosków były przeprowadzane oddzielnie w poszczególnych województwach. Pierwsze nabory wniosków o przyznanie pomocy dla operacji "Zarządzanie zasobami wodnymi" zostały uruchomione w październiku 2023 r.

Łącznie złożono 827 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 477 749 200 zł, Podpisano 615 umów na kwotę 292 584 177 zł.

W ramach Krajowego Planu Odbudowy w MRiRW realizowana jest inwestycja

B 3.3.1 „Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich”, której celem jest wsparcie przedsięwzięć na obszarach wiejskich w zakresie poprawy gospodarowania wodą oraz efektywności wykorzystania jej zasobów. W ramach projektu finansowane są głównie prace związane z budową, przebudową, odbudową, rozbudową urządzeń melioracji wodnych oraz urządzeń wodnych, w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania dla przeciwdziałania skutkom suszy (obszar B). Prace związane z budową lub przebudową urządzeń melioracyjnych mają przywrócić funkcję nawadniająco-odwadniającą tych urządzeń, chroniąc tym samym grunty rolne przed powodzią i suszą. Wskazany obszar dedykowany jest gminom. W ramach przeprowadzonych naborów wniosków złożono 193 wnioski na łączną kwotę ponad 198 mln zł.

Należy również wspomnieć o wsparciu z budżetu państwa dla spółek wodnych na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych (dotacja). Regularne utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, takich jak rowy, zastawki i przepusty, pozwala na skuteczne spowalnianie odpływu wody z terenów rolniczych, co bezpośrednio przekłada się na zwiększenie retencji wodnej w środowisku. W latach 2021-2025 środki te wynosiły 40 mln zł rocznie i były przyznawane w ramach rezerw celowych budżetu państwa. MRiRW dzieli pulę dotacji na poszczególne województwa na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez wojewodów. Sam podział środków oraz ustalanie zasad ich przyznawania leży już w kompetencjach wojewodów.

c) Czy planowane są zmiany w systemie ubezpieczeń rolniczych, które objęłyby ryzyka klimatyczne w sposób kompleksowy (np. susza, grad, burze pyłowe)?

Odnosząc się do systemu ubezpieczeń rolniczych informuję, że funkcjonujący od 2006 r. na podstawie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2025 r. poz. 251) system ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich umożliwia 65% dopłatę z budżetu państwa do składki ubezpieczenia:

- 1) upraw zbóż, w tym gryki i kukurydzy, upraw rzepaku, rzepiku, słonecznika, facelii, gorczycy, lnu, konopi włóknistych, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych, bobowatych grubonasiennych (roślin strączkowych), w tym soi, upraw bobowatych drobnonasiennych lub roślin zielarskich, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru, od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę, suszę, ujemne skutki przezimowania oraz przymrozki wiosenne lub
- 2) bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę oraz w wyniku uboju z konieczności.

Od stycznia 2025 roku wprowadzono zmiany do ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, które rozszerzyły katalog upraw, do których udzielane są ze środków budżetu państwa dopłaty do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia o słonecznik, facelię, len, konopie włókniste, bobowate drobnonasienne, rośliny zielarskie i gorczycę.

Ponadto w celu zwiększenia dostępności ubezpieczenia - zwiększona została fakultatywna franszyza do 35% w przypadku ubezpieczenia upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek oraz zwiększone zostały limity procentowe stawek sumy ubezpieczenia za ubezpieczenia upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek z dopłatą do składek ubezpieczenia z 9% dla gleb I-IV klasy, 12% dla gleb V klasy i 15% dla gleb VI klasy odpowiednio do: 20%, 22% i 25%.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach narzędzi zarządzania ryzykiem w formie wkładów finansowych na rzecz składek w ramach systemów ubezpieczeń w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz.

355) stosowane są 70% dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu ubezpieczenia zwierząt gospodarskich od chorób zakaźnych zwierząt. Nabory wniosków w ramach interwencji I.12.1. rozpoczęły się w 2025 r. Budżet zaplanowany na 2025 r. wynosi 53,63 mln zł.

Aktualnie konsultowany jest projekt Wytycznych szczegółowych dotyczących przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy dla interwencji I.12.2 „Dofinansowanie funduszy wzajemnościowych” w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W projekcie Wytycznych proponuje się 70% dofinansowanie kosztów tworzenia funduszy wzajemnościowych w formie małych towarzystw ubezpieczeń wzajemnych lub związków wzajemności członkowskiej w ramach istniejących towarzystw ubezpieczeń wzajemnych oraz refinansowanie przez pierwsze trzy lata 70% wypłaconych odszkodowań przez nowo utworzone fundusze wzajemnościowy.

4. Choroby zakaźne zwierząt (ASF, grypa ptaków, grypa bydła).

a) Jakie są obecne dane dotyczące liczby ognisk ASF u dzików i świń w 2025 roku oraz działań podejmowanych w zakresie bioasekuracji gospodarstw?

Sytuacja epizootyczna w zakresie afrykańskiego pomoru świń (ASF) w 2025 r. przedstawia się następująco: do 27 czerwca 2025 r. wykryto 2365 ognisk ASF u dzików oraz 2 ogniska ASF u świń w województwach pomorskim (1311 szt. świń) oraz lubelskim (68 szt. świń).

W zakresie ASF, w ramach prowadzonych przez IW działań, realizowane są kontrole gospodarstw utrzymujących świnię w zakresie spełniania wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. z 2024 r. poz. 677).

Od 1 stycznia do 31 maja br. skontrolowano 30 348 gospodarstw utrzymujących świnię. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w odniesieniu do 364 gospodarstw właściwi powiatowi lekarze weterynarii (PLW) wydali decyzje administracyjne w sprawie usunięcia uchybień, natomiast w przypadku 105 gospodarstw zostały wydane decyzje administracyjne w przedmiocie nakazu zabicia

lub uboju świń i czasowego zakazu ich utrzymywania, na podstawie art. 48 b ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075).

Obowiązujące przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) przewidują pomoc dla hodowców trzody chlewnej polegającą na refundacji do 100% wydatków poniesionych na działania związane z bioasekuracją.

W planie finansowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na 2025 r. na pomoc dla producentów świń na dostosowanie gospodarstw do wymogów utrzymywania świń (bioasekuracja) zaplanowano wydatki w kwocie 30 mln zł.

Ponadto, w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), przewidziano interwencję **I.10.3 „Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF”**.

Rolnicy mogą uzyskać wsparcie na inwestycje dotyczące bioasekuracji, w tym wykonanie ogrodzenia chlewni i zakup urządzeń służących bioasekuracji.

O wsparcie może się ubiegać gospodarstwo, w którym minimalna średnioroczna liczba świń w stadzie wynosi co najmniej 50 sztuk albo co najmniej 27 sztuk zarejestrowanych na terenie nieruchomości, na której będzie realizowana inwestycja w przypadku prowadzenia produkcji metodami ekologicznymi.

W przypadku prowadzenia chowu lub hodowli ras rodzimych: puławska, złotnicka biała, złotnicka pstra, objętych programami ochrony zasobów genetycznych lub świń czystych ras - warunek dotyczący liczby świń w stadzie nie obowiązuje.

Pomocą mogą być objęte w szczególności inwestycje związane z:

- budową, przebudową, remontem budynków lub budowli służących bioasekuracji, takich jak np.: niecki dezynfekcyjne, magazyny do przechowywania słomy dla świń,

- wykonaniem ogrodzenia spełniającego warunki bioasekuracji, które będzie posiadać zamykane bramy wjazdowe i furtki,
- zakupem urządzeń służących bioasekuracji, takich jak np.: brama, kurtyna lub tunel,
- zakupem i posadowieniem silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnie lub silosu na zboże przeznaczone na paszę,
- wykonaniem inwestycji umożliwiającej utrzymywanie świń w gospodarstwie rolnym w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej beneficjentowi w ramach tego instrumentu wsparcia, nie może przekroczyć 100 tys. zł. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 tys. zł.

Intensywność pomocy wynosi do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji lub do 80% ustalonych stawek.

Łączny budżet przewidziany w PS WPR na tę interwencję wynosi 70 mln euro.

Dodatkowe informacje znajdują się na stronie: <https://www.gov.pl/web/arimr/nabor-27-czerwiec---25-sierpień-2024-r> i zostaną zaktualizowane przed kolejnym naborem. W naborze w 2025 r. będą obowiązywać wyższe stawki kosztów jednostkowych w stosunku do stawek z naboru w 2024 r.

W ramach I.10.3 „Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF”, przeprowadzono dwa nabory wniosków o przyznanie pomocy, w ramach których złożono łącznie 2750 wniosków na kwotę 185,5 mln zł:

- **nabór 2023** (07.09.2023 r. - 20.10.2023 r.) - złożono 1291 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę ok. 85 mln zł;
- **nabór 2024** (27.06.2024 r. - 25.08.2024 r.) - złożono 1459 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę ok. 100 mln zł.

Maksymalny okres realizacji operacji wynosi 24 miesiące od dnia zawarcia umowy, w związku z tym wnioski złożone w ramach obu naborów są obecnie w trakcie realizacji

i trudno jednoznacznie określić poziom płatności dokonanych odrębnie dla każdego naboru wniosku o przyznanie pomocy.

Kolejny nabór na interwencję I.10.3 jest planowany od 2 września do 1 października 2025 r.

b) Czy Ministerstwo opracowało strategię zwalczania nowej fali wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), z uwzględnieniem ryzyka zoonozy (przenoszenia na ludzi)?

W zakresie wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), informuję, że zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2250), organy IW, tj. właściwi terytorialnie PLW dla miejsca wystąpienia ogniska HPAI zobowiązani są do informowania o sytuacji epizootycznej w odniesieniu do tej jednostki chorobowej i liczbie osób mających kontakt z zakażonymi zwierzętami właściwych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych.

Główny Lekarz Weterynarii ściśle współpracuje z Głównym Inspektorem Sanitarnym w zakresie ochrony zdrowia publicznego, czego rezultatem są następujące publikacje:

- wspólne zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Lekarza Weterynarii, Dyrektora Instytutu Medycyny Pracy i Dyrektora Centralnego Instytutu Ochrony Pracy - Państwowego Instytutu Badawczego na temat działań, których celem jest ochrona osób, w tym pracowników, zawodowo narażonych na kontakt z wysoce zjadliwymi wirusami grypy ptaków;
- wytyczne dla hodowców/właścicieli i pracowników ferm zwierząt oraz dla osób mających kontakt ze zwierzętami wrażliwymi na zakażenie wirusami grypy ptaków – przed sezonem infekcyjnym.

Zgodnie z art. 43 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) państwa członkowskie UE, po przeprowadzeniu stosownych konsultacji z ekspertami

i zainteresowanymi stronami, opracowują i aktualizują plany gotowości oraz, w razie potrzeby, szczegółowe instrukcje określające środki wprowadzane w danym państwie członkowskim w przypadku wystąpienia choroby kategorii A, w tym HPAI - zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2018/1882 z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie stosowania niektórych przepisów dotyczących zapobiegania chorobom oraz ich zwalczania do kategorii chorób umieszczonych w wykazie oraz ustanawiające wykaz gatunków i grup gatunków, z którymi wiąże się znaczne ryzyko rozprzestrzeniania się chorób umieszczonych w tym wykazie. Aktualnie trwają prace nad aktualizacją obowiązującego planu gotowości w odniesieniu do ww. jednostki chorobowej w przedmiocie uzupełnienia o dodatkowe wytyczne i procedury, w celu uszczegółowienia i ujednolicenia postępowania terenowych organów IW przy zwalczaniu przedmiotowej jednostki chorobowej w obszarach, które na przestrzeni ostatnich kilku lat okazały się problematyczne.

c) Jakie są procedury w przypadku wystąpienia pryszczycy – czy prowadzony jest nadzór epizootyczny, badania przesiewowe i gotowość do ewentualnego uboju prewencyjnego?

Uprzejmie informuję, że postępowanie w przypadku wystąpienia choroby kategorii A (np. pryszczycy) wynika z przepisów rozporządzenia delegowanego Komisji 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczaniu. Zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia, PLW obejmuje gospodarstwo, w którym wystąpiła choroba, nadzorem. Dokonuje m.in. spisu zwierząt i produktów w gospodarstwie oraz nakłada zakaz przemieszczania zwierząt i produktów z i do ogniska. Zwierzęta przebywające w ognisku podlegają zabiciu, a zwłoki, ściółka, nawóz i wszelkie produkty odzwierzęce znajdujące się w ognisku podlegają utylizacji. Następnie przeprowadzane jest czyszczenie i dezynfekcja.

Jednocześnie, PLW wyznacza wokół ogniska obszar zapowietrzony (3 km) i zagrożony (10 km). Na obszarach tych przez co najmniej 30 dni od zakończenia wstępnego czyszczenia i dezynfekcji obowiązują restrykcje dotyczące przemieszczania zwierząt.

Ponadto, PLW przeprowadza wizytacje gospodarstw znajdujących się w obszarze zapowietrzonym i zagrożonym oraz w gospodarstwach kontaktowych, jeśli takie zostały ustalone w trakcie dochodzenia epizootycznego. W zależności od sytuacji epizootycznej oraz wyników analizy ryzyka, PLW może podjąć decyzję o konieczności przeprowadzenia badań laboratoryjnych lub uboju prewencyjnym zwierząt w gospodarstwach znajdujących się w obszarach objętych ograniczeniami.

5. Zagrożenia sabotażem biologicznym i chemicznym.

a) Czy resort dysponuje systemem wczesnego ostrzegania przed wprowadzeniem do środowiska rolniczego szkodników inwazyjnych lub patogenów o nieznanym pochodzeniu?

b) Czy w latach 2024-2025 odnotowano przypadki celowego zanieczyszczenia upraw, pasz, /wody lub żywności, mogące wskazywać na działania sabotażowe?

Uprawy roślin żywicielskich dla wskazanych w przepisach agrofagów kwarantannowych i innych agrofagów objętych przepisami fitosanitarnymi są włączone w prowadzony przez PIORiN monitoring. Ponadto, określone w przepisach Unii Europejskiej uprawy (produkcja materiału rozmnożeniowego) jest objęta nadzorem pod kątem występowania regulowanych agrofagów niekwarantannowych.

W latach 2024-2025 nie odnotowano przypadków celowego zanieczyszczenia upraw agrofagami objętymi regulacjami prawnymi.

c) Czy MRiRW, we współpracy z ABW i policją, prowadzi symulacje lub ćwiczenia na wypadek ataku agroterrorystycznego, np. z użyciem nielegalnych pestycydów, środków hormonalnych lub bakterii (np. salmonella, E. coli, listeria)?

Krajowy System Wykrywania Skażeń i Alarmowania to element krajowego systemu bezpieczeństwa, którego zadaniem jest wykrywanie, identyfikacja i ocena zagrożeń skażeniami lub zakażeniami.

Corocznie odbywają się ćwiczenia bądź treningi KSWSiA z udziałem MRiRW oraz podległych Inspekcji. MRiRW bierze udział w krajowych i międzynarodowych

ćwiczeniach systemu KSWSiA, (w roku 2025 odbyło się Ćwiczenie KSWSiA–Wspólny Patrol–25 z udziałem przedstawicieli MRiRW, GIRM, GIW i GIORIN). Dodatkowo opracowuje plany reagowania kryzysowego w sektorze rolnictwa i żywności.

W strukturze Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) funkcjonuje kilka specjalistycznych laboratoriów, które biorą udział w KSWSiA, szczególnie w zakresie:

- wykrywania skażeń biologicznych (choroby zwierząt i roślin),
- oceny bezpieczeństwa żywności i pasz,
- kontroli resztek pestycydów, metali ciężkich, mikotoksyn, antybiotyków, itp.

KSWSiA działa na rzecz ochrony ludności i środowiska przed skutkami:

- skażeń chemicznych,
- skażeń biologicznych (np. epidemie),
- skażeń promieniotwórczych (radiacyjnych).

Główne zadania systemu to:

- zbieranie i przetwarzanie informacji o skażeniach (chemicznych, biologicznych, radiacyjnych);
- wydawanie ostrzeżeń i alarmów dla ludności i odpowiednich służb;
- koordynacja działań służb ratowniczych i specjalistycznych, np. wojska, straży pożarnej, sanepidu;
- monitorowanie zagrożeń w czasie rzeczywistym.

MRiRW uczestniczy w KSWSiA w następujących obszarach działania:

1. Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt i roślin (skażenia biologiczne). MRiRW koordynuje działania związane z:
 - wykrywaniem i zwalczaniem epidemii chorób odzwierzęcych (np. ASF – afrykański pomór świń, HPAI – grypa ptaków),
 - reagowaniem na epidemie chorób roślin (np. bakterie i wirusy zagrażające uprawom),
 - ograniczaniem zagrożeń zoonotycznych – chorób, które mogą przechodzić ze zwierząt na ludzi (np. wąglik, salmonelloza).

2. Bezpieczeństwo żywności i pasz. W sytuacji skażenia chemicznego lub radiacyjnego MRiRW:

- monitoruje bezpieczeństwo żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego,
- wdraża procedury wycofywania skażonej żywności z rynku,
- współpracuje z instytucjami unijnymi (np. EFSA – Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności).

3. Współpraca z Inspekcjami podległymi MRiRW. Ministerstwo koordynuje działania m.in.:

- Inspekcji Weterynaryjnej (w sprawach chorób zwierząt, zoonoz),
 - Inspekcja Weterynaryjna nie dysponuje systemem wczesnego ostrzegania przed wprowadzeniem do środowiska rolniczego patogenów o nieznanym pochodzeniu,
 - do Głównego Inspektoratu Weterynarii nie wpłynęły żadne informacje dotyczące przypadków celowego zanieczyszczenia mogące wskazywać na działania sabotażowe.
 - Inspekcja Weterynaryjna nie prowadziła we współpracy z ABW i Policją symulacji lub ćwiczeń na wypadek ataku agroterrorystycznego.
- Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowy Instytut Badawczy (PIWet-PIB) w Puławach, jest to kluczowe laboratorium referencyjne MRiRW:
 - wykrywa i analizuje choroby zakaźne zwierząt (np. ASF, wścieklizna, ptasia grypa, pryszczycę),
 - posiada nowoczesne laboratoria biologii molekularnej, mikrobiologii, wirusologii i toksykologii,
 - uczestniczy w krajowych i unijnych systemach szybkiego ostrzegania.
- Laboratoria Wojewódzkich Inspektoratów Weterynarii:
 - prowadzą bieżące badania próbek zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego w terenie,
 - służą jako wsparcie w sytuacjach kryzysowych i podczas epidemii chorób zakaźnych.
- Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (w zakresie skażeń biologicznych w uprawach),

Działania kontrolne pod kątem występowania agrofagów kwarantannowych dla Unii; agrofagów objętych środkami na podstawie art. 29 i 30 rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady 2016/2031 oraz agrofagów nieznanych z występowania w kraju/Unii Europejskiej, są prowadzone przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa (WIORiN) zgodnie z przepisami prawa z zakresu zdrowia roślin oraz w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w tym w szczególności o wytyczne do planu pracy WIORiN na rok 2025 oraz o założenia Wieloletniego programu kontroli występowania agrofagów, który jest opracowywany zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

W ramach działań związanych z nadzorem fitosanitarnym PIORiN prowadzi systematyczny monitoring występowania ww. agrofagów. Część tych działań dofinansowywana jest z budżetu Unii Europejskiej w ramach programu SMP (Single Market Program). Dla agrofagów kwarantannowych uznanych w przepisach Unii Europejskiej za priorytetowe, przygotowane zostały plany awaryjne na wypadek ich wystąpienia w kraju.

Na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2031, w przypadku stwierdzenia występowania na terytorium Polski lub części obszaru kraju agrofaga kwarantannowego dla Unii, w szczególności agrofaga, którego występowania dotychczas tam nie odnotowywano, PIORiN bezzwłocznie powiadamia podmioty profesjonalne, których rośliny, produkty roślinne lub inne przedmioty mogą zostać zaatakowane. Dodatkowo, w przypadku wystąpienia agrofaga priorytetowego, działania te są prowadzone także w odniesieniu do opinii publicznej. Informacje te są przekazywane za pośrednictwem komunikatów zamieszczanych na stronie internetowej PIORiN i w mediach społecznościowych oraz umieszczane w miejscach, w których podmioty mogą mieć z tymi informacjami styczność (np. sklepy ogrodnicze, urzędy gminy, tablice informacyjne). Informacja taka jest również przekazywana pisemnie do stron, których sprawa dotyczy. Organizowane są również bezpośrednie spotkania z zainteresowanymi.

Dodatkowo, w przypadku wykrycia ogniska agrofaga kwarantannowego dla Unii na terytorium Polski (z wyłączeniem bakterii *Clavibacter sepedonicus*), a także obecności regulowanych przepisami agrofagów w przesyłce importowanej do Unii Europejskiej z państwa trzeciego lub przemieszczanej wewnątrz Unii Europejskiej, informacja na ten temat jest niezwłocznie przekazywana do Komisji Europejskiej i pozostałych państw członkowskich w sposób elektroniczny przez odpowiedni system

udostępniony przez Komisję Europejską (TRACES NT, RASSFF, Europhyt) co pozwala na wdrożenie środków fitosanitarnych mających na celu, odpowiednio zwalczanie i zapobieganie rozprzestrzenianiu albo zapobieganie wprowadzeniu tych agrofagów na terytorium Unii Europejskiej.

W dniu 24 stycznia 2022 roku podpisane zostało porozumienie w sprawie współdziałania PIORiN oraz organów Policji w zakresie zwalczania przestępstw i wykroczeń, związanych z obrotem roślinami i produktami pochodzenia roślinnego, w tym materiałem siewnym, wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków ochrony roślin oraz wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Dotyczy ono czynności wykonywanych w ramach zadań ustawowych.

- Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (w zakresie kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności).

Centralne Laboratorium Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) prowadzi badania żywności i pasz pod kątem:

- pozostałości pestycydów,
- metali ciężkich,
- mikotoksyn,
- innych zanieczyszczeń chemicznych.

Uczestniczy także w systemie szybkiego ostrzegania o zagrożeniach w żywności w UE - RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed).

6. Infrastruktura krytyczna i bezpieczeństwo państwa

a) Jakie elementy infrastruktury rolno-spożywczej (np. magazyny zbożowe, zakłady uboju, stacje paszowe, węzły logistyczne) zostały formalnie uznane za infrastrukturę krytyczną?

b) Czy MRiRW współpracuje z MON i MSWiA w zakresie ich ochrony fizycznej i cyberbezpieczeństwa?

c) Czy rozważane jest stworzenie systemu strategicznych rezerw żywności i pasz na poziomie regionalnym?

Mając na uwadze wdrożenie rozwiązań zawartych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylającą dyrektywę Rady 2008/114/WE (Dz. Urz. UE L 333 z 27.12.2022 r. str. 164) do projektu ustawy o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz niektórych innych ustaw (UC 47) oraz ustawy o zmianie ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa oraz niektórych innych ustaw (UC32) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w uzgodnieniu z Głównym Lekarzem Weterynarii zgłosiło uwagę aby w załączniku 1 „Podmioty kluczowe” w sektorze: „Produkcja, przetwarzanie i dystrybucja żywności” dopisać w podsektorze:

- „Produkcja Pasz” a w kolumnie „Rodzaj Podmiotu”: przedsiębiorstwa paszowe w rozumieniu art. 3 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do Spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności;
- „Utylizacja” a w kolumnie „Rodzaj Podmiotu”: zakłady przetwórcze kategorii 1, 2 i 3 oraz spalarnie, w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego).

W Polsce istnieje Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych (RARS), która jest agencją wykonawczą podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. RARS dba o zapewnienie strategicznych rezerw produktów żywnościowych, medycznych i technicznych oraz zapasów paliw w czasie pokoju, ale przede wszystkim na wypadek konfliktu zbrojnego, zagrożenia zdrowia publicznego, klęski żywiołowej lub innej sytuacji kryzysowej. System rezerw strategicznych reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych. Zgodnie z art.3 ww. ustawy rezerwy strategiczne tworzy się na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, w celach wsparcia wykonywania zadań w zakresie

bezpieczeństwa i obronności państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, realizacji interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, wypełnienia jej zobowiązań międzynarodowych, a także udzielania pomocy i wsparcia podmiotom prawa międzynarodowego publicznego. Rezerwy strategiczne można podzielić na: rezerwy medyczne – utrzymywane w grupach towarów: leki, surowice i szczepionki, środki dezynfekcyjne, opatrunki, odzież ochronna, wyroby medyczne jednorazowego użytku, sprzęt medyczny, sprzęt kwaterunkowy; rezerwy techniczne – czyli ciężkie maszyny budowlane, stalowe konstrukcje składanych mostów kolejowych i drogowych oraz elementy infrastruktury kolejowej, agregaty prądotwórcze, mosty pływające i inny sprzęt związany z transportem wodnym; rezerwy żywnościowe – utrzymywane w grupach asortymentowych, takich jak: zboża i produkty zbożowe, mięso i przetwory mięsne, tłuszcze roślinne i zwierzęce, produkty mleczne, inne (np. woda pitna mineralna, cukier). Asortymenty rezerw strategicznych i ich ilości określa Rządowy Program Rezerw Strategicznych opracowywany na okres 5 lat w trybie niejawnym. Obecnie obowiązujący Program został opracowany na lata 2022-2026. MRiRW partycypował w tworzeniu Programu. Departament Bezpieczeństwa MRiRW koordynował przekazanie wkładu do RARS utworzonego z informacji z komórek organizacyjnych MRiRW oraz urzędów centralnych (Główny Inspektorat Weterynarii).

7. Grunty Skarbu Państwa jako bufor strategiczny

a) Czy Ministerstwo analizuje możliwość czasowego lub stałego przekazania gruntów należących do KOWR pod uprawy kluczowe dla samowystarczalności żywnościowej (np. zboża, rośliny wysokobiałkowe)?

b) Czy rozważane jest wprowadzenie przepisów umożliwiających priorytetowy dostęp do tych gruntów dla producentów objętych sankcjami rynkowymi (np. ze względu na ASF, gripę ptaków, embargo)?

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) realizuje zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich. KOWR wykonuje

zadania na podstawie ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 294).

KOWR jest państwową osobą prawną, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności w odniesieniu do nieruchomości Skarbu Państwa, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP). Kwestie sposobu gospodarowania tym mieniem reguluje ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 589, z późn. zm., zwana dalej „ugnrSP”), przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie i wewnętrzne regulacje KOWR.

KOWR rozdysponowuje nieruchomości rolne ZWRSP przez oddziały terenowe KOWR według regulacji określonych w rozdziale 6 i 8 ugnrSP. W myśl art. 24 ust. 1 pkt 1 ugnrSP, KOWR gospodaruje ZWRSP w pierwszej kolejności w drodze wydzierżawiania albo sprzedaży nieruchomości rolnych na powiększenie lub utworzenie gospodarstw rodzinnych.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ugnrSP wydzierżawienie nieruchomości, co do zasady następuje w drodze przetargu ofert pisemnych albo publicznego przetargu ustnego. Wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu ograniczonym do rolników indywidualnych dokonywany jest na podstawie pięciu kryteriów oceny ofert, w tym intensywności produkcji zwierzęcej w gospodarstwie oferenta. Metodyka procedury przetargu ofert pisemnych przewiduje jedno kryterium, które może być dowolnie kształtowane w każdym oddziale terenowym KOWR. Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, aby np. produkcja roślin wysokobiałkowych była dodatkowo punktowana w trybie przetargu ofert pisemnych.

Przepisy ugnrSP zawierają katalog czynności, uprawniający KOWR do podejmowania działań w zakresie rozdysponowania mienia ZWRSP, które mogą być pomocne przy realizacji zadań m.in. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego państwa. KOWR za zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju wsi może przekazać nieruchomości wchodzące w skład ZWRSP na wyposażenie lub doposażenie państwowej osoby prawnej lub państwowej jednostki organizacyjnej. KOWR może również wnieść aportem mienie ZWRSP do spółek, w których Skarb Państwa lub instytut badawczy posiada większość udziałów lub akcji.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 KOWR może wydierżawiać nieruchomości ZWRSP w trybie bezprzetargowym m.in. na rzecz spółek prowadzących działalność w sektorze rolno-spożywczym, w tym spółkom strategicznym KOWR, które realizują kluczowe zadania dla gospodarki narodowej, m.in. poprzez hodowlę twórczą roślin i zwierząt, co ma istotne znaczenie dla zapewnienia stabilności produkcji rolnej i bezpieczeństwa żywnościowego.

KOWR sprawuje nadzór właścicielski nad działalnością 31 spółek hodowli roślin i zwierząt o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie wykazu jednoosobowych spółek hodowli roślin uprawnych lub hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1525, z późn. zm.).

Spółki hodowlane odgrywają wiodącą rolę w kreowaniu i upowszechnianiu postępu biologicznego w polskim rolnictwie, który jest uważany za najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności produkcji rolniczej, zarówno z punktu widzenia wzrostu ilości, jak i jakości produktów rolnych. Spółki dysponują wartościowym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. Stanowi on bazę dla osiąganego postępu biologicznego, który w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych pokoleń zwierząt hodowlanych, jest dostępny dla krajowego rolnictwa. Nadzorowana przez KOWR spółka hodowli roślin oferuje rolnikom najwyższej jakości materiał siewny polskich odmian warzyw i roślin ozdobnych.

Podstawowym celem pracy hodowlanej prowadzonej w nadzorowanych przez KOWR spółkach hodowli zwierząt jest z kolei produkcja materiału zarodowego do doskonalenia populacji masowej zwierząt gospodarskich. Na koniec 2024 r. spółki dysponowały powierzchnią gruntów własnych wynoszącą 3,91 tys. ha oraz dzierżawiły grunty o powierzchni 72,50 tys. ha. Posiadanie tych zasobów stwarza warunki dla stabilizacji cen nośników postępu na rynku krajowym oraz zabezpiecza potrzeby polskiego rolnictwa w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk w skali międzynarodowej.

Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi ZWRSP zgodnie z ugnrSP odbywa się także na zasadach m.in. oddania na czas oznaczony administratorowi części ZWRSP

w celu gospodarowania nieruchomością. KOWR ma także możliwość użyczenia gruntów, niemniej jednak jest to uzupełniająca i tymczasowa forma rozdysponowania nieruchomości ZWRSP.

W zakresie rozważenia wprowadzenia przepisów umożliwiających priorytetowy dostęp do tych gruntów dla producentów objętych sankcjami rynkowymi (np. ze względu na ASF, gripę ptaków, embargo), należy wskazać, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, we współpracy z KOWR, prowadzi stały monitoring funkcjonowania regulacji ugnrSP. Jeżeli zatem zaistnieje potrzeba wprowadzenia w nich zmian uruchomiona zostanie odpowiednia procedura legislacyjna.

8. Wzmocnienie służb podległych MRiRW

Czy planowane jest zwiększenie finansowania i etatów dla Inspekcji Weterynaryjnej, PIORiN i IJHARS, tak by mogły skutecznie nadzorować nowoczesne zagrożenia w łańcuchu produkcji żywności?

Za ustalanie poziomu funduszu wynagrodzeń zespolonych służb, inspekcji i straży, w tym w powiatowych i wojewódzkich inspektoratach weterynarii odpowiadają wojewodowie, jako dysponenti części budżetowych, którzy w porozumieniu z Ministrem Finansów kształtują budżet powiatowych i wojewódzkich inspektoratów weterynarii zgodnie z przyjętymi wskaźnikami wykorzystywanymi przy opracowywaniu materiałów do projektu budżetu państwa. Niemniej jednak należy zauważyć, że dzięki staraniom Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 2022 r. przyznano środki na utworzenie 1536 etatów w Inspekcji Weterynaryjnej.

Natomiast, kwestia zapewnienia odpowiednich środków finansowania i liczby pracowników w WIORiN jest w kompetencjach Wojewodów. Z kolei Główny Inspektor odpowiada za finansowanie i etaty w GIORiN. Dotychczas przydzielanie dodatkowych środków i etatów powiązane było z przydzielaniem PIORiN nowych zadań ustawowych lub koniecznością reagowania na sytuacje nadzwyczajne (np. na znacząco zwiększony ruch towarowy na granicy polsko-ukraińskiej po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego na Ukrainie, w tym konieczność uruchomienia granicznej kontroli fitosanitarnej całodobowo na niektórych przejściach granicznych).

Odnośnie do GIJHARS, w aktualnie procedowanym projekcie ustawy o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw (projekt skierowany na Stały Komitet Rady Ministrów) w związku z nowymi zadaniami nakładanymi nowelizacją ustawy na Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, takich jak m.in., wykrywanie oszustw żywnościowych i współpraca z organami ścigania oraz wzrost liczby kontroli i badań laboratoryjnych, przewiduje się zwiększenie ilości etatów o 80 w Wojewódzkich Inspektoratach JHARS (po 5 w każdym) oraz o 8 w Głównym Inspektoracie IJHARS.

Projektowana zmiana będzie wiązała się z koniecznością zwiększenia środków budżetowych określonych w corocznych ustawach budżetowych:

- w części 35 – rynki rolne, w kwocie 1 610 000 zł (w 2025 r.) oraz 1 808 000 zł (w 2026 r. i w latach następnych).
- w części 85 – budżety wojewodów: w kwocie 14 787 000 zł (w 2025 r.) oraz 15 676 000 zł (w 2026 r. i w latach następnych).

Na powyższe będą składały się wydatki związane z dodatkowymi etatami, wydatki w laboratoriach oraz wydatki ogólne i organizacyjne.

c) Czy prowadzone są szkolenia z zakresu reagowania na zagrożenia hybrydowe, chemiczno-biologiczne i klimatyczne?

Inspekcja Weterynaryjna na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. 2024 poz. 290), została włączona w skład Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania (KSWiA). W związku z powyższym cyklicznie (przeważnie raz w roku) bierze udział w ćwiczeniach, w których głównym celem jest doskonalenie procedur uruchomienia podsystemów KSWiA oraz procedur planowania oraz użycia sił i środków podczas działań interwencyjnych w różnych sytuacjach kryzysowych.

Szkolenia dla inspektorów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa są realizowane na poziomie centralnym (GIORiN) i regionalnym (WIORiN) w zakresie

zadań merytorycznych (np. problematyki fitosanitarnej), zgodnie z corocznym planem szkoleń.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Czesław Siekierski

/podpisano elektronicznie/

Podstawa Prawna:

- 1) ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolnospożywczych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1980)
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1934, ze zm.)

Załączniki:

- 1) Załącznik nr 1 - Handel PL-MERCOSUR 2024+I-IV 2025
- 2) Załącznik nr 2 - aktualne informacje dotyczące regionów zagrożonych suszą

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Departament Spraw Parlamentarnych